

'DE ROMANS VAN DE AMERIKAANSE SCIENCEFICTION-SCHRIJFSTER
ANN LECKIE BEHOREN TOT HET BESTE IN HUN SOORT.'

NRC ★★★★★

DE GENADE VAN DE RADDOCH

WINNAAR VAN DE HUGO EN NEBULA AWARD

ANN LECKIE

I

Van het ene moment op het andere werd ik uit mijn slaap gewekt door de vertrouwde geluiden van iemand die thee zette, alleen was ik zes minuten vroeger wakker geworden dan mijn bedoeling was. Waarom? Ik reikte naar informatie.

Luitenant Ekalu had wachtdienst. Ze was verontwaardigd om iets. Een beetje boos, zelfs. Op de wand voor haar was Station Athoek te zien, met de schepen eromheen. De koepel over de parken was nauwelijks zichtbaar vanuit deze hoek. De helft van Athoek die niet werd beschaduwd, lichte blauw en wit op. Het communicatiegesnater op de achtergrond onthulde geen misstanden.

Ik deed mijn ogen open. Op de wanden van mijn hut werd hetzelfde uitzicht op de ruimte rondom ons geprojecteerd waar luitenant Ekalu in de commandokamer naar keek: Station Athoek, schepen, Athoek zelf. De bakens van de vier ruimtepoorten van het stelsel. Ik had de wanden niet nodig om het te zien. Ik kon het overal zien, op elk moment, zuiver door het te willen, maar ik had het hier nooit opgeroepen. Schip moest het hebben gedaan.

Bij het aanrecht aan de andere kant van mijn hut van drie bij vier meter stond Seivarden thee te zetten. Met het oude gemailleerde theeservies, maar twee kommen, waarvan er een geschilferd was door Seivardens eerdere, onbeholpen pogingen

zich nuttig te maken, nu meer dan een jaar geleden. Ze was al ruim een maand mijn bediende niet meer, maar haar aanwezigheid was zo vertrouwd dat die geen vragen bij me opriep toen ik ontwaakte. ‘Seivarden,’ zei ik.

‘Schip, toevallig.’ Ze hield haar hoofd een tikje schuin mijn kant op, met haar aandacht nog bij de thee. *Genade van Kalr* communiceerde voornamelijk met haar bemanningsleden via auditieve en visuele implantaten waarmee ze rechtstreeks in onze oren kon spreken of tekst en beeld in ons gezichtsveld kon plaatsen, zoals nu, want ik zag Seivarden woorden lezen die Schip haar gaf. ‘Ik ben nu even Schip. En er zijn twee berichten voor u gekomen terwijl u sliep, maar er is niets dringends, vlootkapitein.’

Ik ging zitten en schoof de deken van me af. Drie dagen eerder had mijn linkerschouder in een correctief gezeten om die arm te verdoven en te immobiliseren, dus kon ik mijn herwonnen bewegingsvrijheid nog waarderen.

Seivarden vervolgde: ‘Ik geloof dat luitenant Seivarden dit soms mist.’ De data die Schip van haar las, die ik kon zien door er alleen maar naar te reiken, gaven blijk van een lichte spanning, een tikje gêne, maar Schip had gelijk: ze genoot echt van deze kleine terugkeer naar onze oude rollen, al dacht ik er anders over, merkte ik. ‘Vlootkapitein Uemi heeft drie uur geleden een bericht gezonden.’ Vlootkapitein Uemi was mijn tegenhanger een poort verderop, in het stelsel Hrad, met het commando over de daar gestationeerde oorlogsschepen van de Radch. Wat dat ook mocht betekenen: de Radch-ruimte was verwickeld in een burgeroorlog en het gezag van vlootkapitein Uemi was, net als het mijne, afkomstig van de afsplitsing van Anaander Mianaai die Paleis Omaugh op dat moment bezette. ‘Paleis Tstur is verslagen.’

‘Durf ik te vragen door wie?’

Seivarden draaide zich om van het aanrecht, met een kop

thee in haar gehandschoende hand, en liep naar het bed waarop ik zat. Na al die tijd kende ze me te goed om zich te verbazen over mijn reactie, of om zich in verlegenheid te laten brengen door mijn nog onbedekte handen. ‘De heer van Mianaai, wie anders?’ antwoordde ze met een flauwe glimlach. Ze reikte me de kom thee aan. ‘Degene, volgens vlootkapitein Uemi, die maar weinig liefde voor u kan opbrengen, vlootkapitein. Of voor vlootkapitein Uemi zelf.’

‘Aha.’ Wat mij betrof was er maar heel weinig verschil tussen de verschillende afsplitsingen van Anaander Mianaai, heer van de Radch, en niet een ervan had een goede reden om met me ingenomen te zijn, maar ik wist voor wie vlootkapitein Uemi koos. Wie ze misschien zelfs wás. Anaander had talloze lichamen, was eraan gewend op tientallen, zo niet honderden plaatsen tegelijk te zijn. Nu was ze gedecimeerd en versplinterd, want veel van haar gekloonde lichamen waren verloren gegaan in haar strijd tegen zichzelf. Ik had het sterke vermoeden dat kapitein Uemi zelf een fragment was van de heer van de Radch.

‘Vlootkapitein Uemi voegde eraan toe,’ vervolgde Seivarden, ‘dat de Anaander die Tstur heeft ingenomen, er ook in is geslaagd haar connectie met zichzelf buiten Tstur af te snijden, zodat de rest van haar niet weet wat ze in haar schild voert. Maar als vlootkapitein Uemi Anaander Mianaai was, zegt ze, zou ze haar middelen vooral inzetten om het stelsel veilig te stellen, nu ze het paleis zelf heeft ingenomen. Maar de verleiding zou ook groot zijn om iemand achter ú aan te sturen, vlootkapitein, als dat mogelijk was. De kapitein van de vloot van Hrad wil er met uw welnemen ook op wijzen dat het nieuws haar heeft bereikt via een schip van Paleis Omaugh, en dat de informatie dus al weken oud is.’

Ik nam een slok thee. ‘Als de tiran zo dwaas is geweest om hier schepen naartoe te sturen zodra ze Tstur in handen had,

kunnen die hier met geen mogelijkheid eerder aankomen dan...’ *Genade van Kalr* liet me de berekeningen zien. ‘Over ongeveer een week.’

‘Dat deel van de heer van de Radch heeft reden om extreem boos op u te zijn,’ merkte Seivarden namens Schip op. ‘En ze heeft in het verleden wel vaker drastische maatregelen genomen als iemand haar maar woest genoeg maakte. Als het haar was gelukt, was ze wel eerder achter ons aan gekomen.’ Ze tuurde met gefronst voorhoofd naar de woorden die vervolgens in haar gezichtsveld verschenen, maar ik zag ze zelf natuurlijk ook, en wist wat er stond. ‘De tweede boodschap is afkomstig van stelselgouverneur Giarod.’

Ik zei niet meteen iets terug. Gouverneur Giarod was de benoemde gezaghebber over het hele stelsel Athoek. Ze was ook, min of meer indirect, de oorzaak van de verwondingen waarvan ik nog maar net was hersteld en waaraan ik zelfs bijna was overleden. Door wie en wat ik was, kende ik de inhoud van haar boodschap aan mij al. Seivarden hoefde die niet hardop uit te spreken.

Genade van Kalr had ooit ingelijfd en gehad, menselijke lichamen die onderworpen waren aan haar kunstmatige intelligentie, die de handen en voeten, ogen en oren van het schip waren geweest. Die ingelijfd en waren weg, van het schip gehaald, en nu had Schip een volledig menselijke bemanning. Ik wist dat de soldaten aan boord soms namens Schip handelden, voor haar spraken, dingen deden die Schip niet langer kon, alsof ze de ingelijfd en waren die Schip kwijt was. Doorgaans niet waar ik bij was; ik was zelf een ingelijfd en, het laatste overgebleven segment van troepentransportschip *Recht van Toren*, dat twintig jaar eerder was vernietigd. Ik vond de pogingen van mijn manschappen om te imiteren wat ik ooit was geweest vermakelijk noch troostend, maar ik had ze niet verboden. Tot voor heel kort hadden ze niets van mijn verleden geweten, en

ze leken het als een manier te zien om zich af te schermen tegen de onontkoombare intimiteit van het leven op een klein schip.

Seivarden had zulke toneelspelletjes echter niet nodig. Ze zou ze opvoeren omdat Schip het wilde. Waarom zou Schip zoiets willen? ‘Gouverneur Giarod verzoekt u zodra het u schikt terug te keren naar het station,’ zei Seivarden. Zei Schip. Het verzoek was, ondanks dat amper beleefde vernisje van ‘zodra het u schikt’, gebiedender dan strikt genomen fatsoenlijk was. Seivarden was er niet zo verontwaardigd over als luitenant Ekalu even tevoren, maar ze vroeg zich onmiskenbaar af hoe ik zou reageren. ‘De gouverneur heeft haar verzoek niet toege-licht, hoewel Kalr 5 gisteravond een relletje vlak buiten het Onderpark heeft opgemerkt. Beveiliging heeft iemand gearresteerd, en sindsdien zijn ze nerveus.’ Schip liet me kort een paar flarden zien van wat 5, nog op het station, had gezien en gehoord.

‘Is het Onderpark dan niet geëvacueerd?’ vroeg ik. Hardop, aangezien Schip het gesprek duidelijk op die manier wilde voeren, hoe ik er ook over dacht. ‘Het zou leeg moeten zijn.’

‘Precies,’ antwoordde Seivarden. Schip.

De meerderheid van de bewoners van het Onderpark was Ychana, een volk dat werd veracht door de Xhai, een andere Athoeki etnische groepering, een die het beter had gedaan na de annexatie dan andere. Wanneer de Radchaai een wereld annexeerden, werden etnische verschillen in theorie irrelevant, maar de werkelijkheid was rommeliger. En een paar van gouverneur Giarods minder rationele angsten draaiden om de Ychana in het Onderpark. ‘Heel fijn. Maak luitenant Tisarwat wakker als je wilt, Schip.’ Tisarwat was sinds onze aankomst hier druk bezig geweest met het leggen van contacten in het Onderpark, en ook met leden van het stationsbestuur.

‘Dat heb ik al gedaan,’ zei Seivarden namens *Genade van*

Kabr. 'Tegen de tijd dat u bent aangekleed en hebt ontbeten, is uw shuttle in gereedheid gebracht.'

'Dank je.' Ik merkte dat ik niet 'Dank je, Schip' wilde zeggen, en ook niet 'Dank je, Seivarden.'

'Vlootkapitein, ik hoop dat ik niet te vrijpostig ben,' zei Schip, door middel van Seivarden. Ongerustheid voegde zich bij Seivardens lichte spanning; ze wilde wel namens Schip optreden, maar ze werd opeens bang, misschien omdat ze vermoedde dat Schip ter zake wilde komen.

'Ik kan me niet voorstellen dat je ooit te vrijpostig zou zijn, Schip.' Maar natuurlijk kon Schip vrijwel alles van me zien, elke ademhaling, elke trilling van elke spier. En meer, aangezien ik nog steeds de implantaten had van een ingelijfde, ook al was ik geen segment van Schip zelf. Ze wist ongetwijfeld dat het me een onbehaaglijk gevoel gaf dat ze een officier als zogenaamde ingelijfde gebruikte.

'Ik wilde u vragen, vlootkapitein. Toen we nog op Omaugh waren, zei u dat ik mijn eigen kapitein kon zijn. Meende u dat?'

Heel even voelde het alsof de zwaartekracht op het schip werd opgeheven. Het had geen zin om te proberen mijn reactie op de woorden van Schip te verhullen, want ze kon mijn minniemste fysieke respons zien. Seivarden was nooit echt goed geweest in het veinzen van onverschilligheid, en haar eigen ontzetting was van haar aristocratische gezicht te lezen. Het was duidelijk dat ze niet had geweten dat Schip dit wilde zeggen. Ze deed haar mond open alsof ze iets wilde zeggen, knipperde met haar ogen en klapte hem weer dicht. Haar gezicht betrok.

'Ja, dat meende ik,' antwoordde ik. Schepen waren geen mensen, wat Radchaai betrof. We waren materieel. Wapentuig. Gereedschap dat deed wat het werd opgedragen, wanneer dat nodig was.

‘Ik heb er sindsdien over nagedacht,’ zei Seivarden, nee, zei *Genade van Kalr*. ‘En ik heb besloten dat ik geen kapitein wil zijn, maar ik vind het wel een prettige gedachte dat ik het zou kunnen zijn.’ Seivarden wist duidelijk niet of ze opgelucht moest zijn of niet. Ze wist wat ik was, mogelijk wist ze zelfs waarom ik had gezegd wat ik had gezegd die dag op Paleis Omaugh, maar ze was een hooggeboren Radchaai en net als iedere andere Radchaai officier ging ze ervan uit dat haar schip altijd exact zou gehoorzamen. Er altijd voor haar zou zijn.

Ik was zelf een schip geweest. Schepen konden heel sterke gevoelens koesteren ten opzichte van hun kapiteins of luitenanten. Dat wist ik uit eigen ervaring. En of ik dat wist. Het grootste deel van mijn tweeduizendjarige bestaan had ik niet gedacht dat er een reden kon zijn om iets anders te willen. En het onherroepelijke verlies van mijn eigen bemanning was een gapend gat in mijn binnenste, al had ik geleerd er niet naar te kijken. Bijna niet. Anderzijds was ik er de afgelopen twintig jaar aan gewend geraakt mijn eigen beslissingen te nemen, zonder iemand anders te raadplegen. Zeggenschap te hebben over mijn eigen leven.

Had ik gedacht dat mijn schip dezelfde gevoelens voor mij zou koesteren als ik vroeger voor mijn eigen kapiteins? Onmogelijk. Schepen hadden niet zulke gevoelens voor andere schepen. Had ik dat werkelijk gedacht? Waar haalde ik het vandaan?

‘Goed,’ zei ik, en ik nam een slok thee. Slikte. Ik kon niet bedenken waarom Schip zo iets via Seivarden zou zeggen.

Maar Seivarden was natuurlijk volkomen menselijk. En ze was de Amaat-luitenant van *Genade van Kalr*. Misschien waren de woorden van Schip niet voor mij, maar voor haar bedoeld.

Seivarden was nooit het soort officier geweest dat er iets om gaf, of zelfs maar opmerkte, wat haar schip voelde. Ze had niet

tot mijn favorieten behoord toen ze op *Recht van Toren* diende, maar schepen hebben allemaal hun eigen smaak, hun eigen oogappeltjes, en Seivarden was er het afgelopen jaar duidelijk op vooruitgegaan.

Een schip met ingelijfd en uitte haar gevoelens op wel duizend verschillende, minieme manieren. De thee van een favoriete officier was nooit koud. Haar eten werd precies zo bereid als ze het graag lustte. Haar uniform paste altijd perfect en zat altijd goed, moeiteloos. Kleine behoeften en verlangens werden vrijwel op het moment waarop ze zich voordeden al bevredigd. En meestal merkte zo'n officier alleen maar dat ze het prettig had. In elk geval prettiger dan op andere schepen waarop ze misschien had gediend.

Het was bijna altijd uitgesproken eenzijdig. Op Paleis Omaugh, al die weken geleden, had ik tegen Schip gezegd dat ze iemand kon zijn die zichzelf leidde. En nu vertelde ze mij en, niet toevallig, daar was ik van overtuigd, Seivarden ook, dat ze dat wilde zijn, althans wilde kunnen zijn. Ze wilde dat we dat erkenden. Ze wilde, misschien, dat we haar gevoelens beantwoordden of er in elk geval kennis van namen.

Het was me niet opgevallen dat Seivardens Amaats zich uitgesproken hoffelijk hadden gedragen, maar haar Amaats waren dan ook menselijk, zoals alle soldaten op *Genade van Kalr*, en geen aanhangsels van hun schip. De stroom kleine intimiteiten die Schip van hen zou kunnen hebben verlangd als ze op die manier voor haar werkten, zou hun een onbehaaglijk gevoel hebben gegeven.

'Goed,' zei ik nog eens. Luitenant Tisarwat zat in haar hut haar laarzen aan te trekken. Ze was nog slaperig; Bo 9 stond klaar met haar thee. De andere leden van de Bo-decade lagen nog diep te slapen, en een paar van hen droomden. Seivardens Amaats rondden hun taken voor die dag af in afwachting van hun avondmaal. Arts en de helft van mijn Kalrs sliepen nog,

maar licht. Schip zou ze over vijf minuten wakker maken. Ekalu en haar Etrepa's hadden nog wacht dienst. Luitenant Ekalu was nog een beetje verontwaardigd over het bericht van de stelsel-gouverneur, en er was nog iets wat haar dwarszat, maar ik wist niet wat. Buiten stookte er af en toe een stofwolk langs de romp van *Genade van Kalr*, die werd verwarmd door het licht van Athoeks zon. 'Was er verder nog iets?'

Dat was er. Seivarden, die gespannen was sinds dit deel van het gesprek was begonnen, knipperde met haar ogen in de verwachting een soort antwoord in haar blikveld te zien. Dat bleef een volle seconde uit. Toen: *Nee, vlootkapitein, dat was het.* 'Nee, vlootkapitein,' las Seivarden op, 'dat was het.' Met twijfel in haar stem. Voor iemand die schepen kende, was die korte stilte veelzeggend geweest. Het verbaasde me een beetje dat Seivarden, die zich nooit bewust was geweest van de gevoelens van haar schepen, er iets van had gemerkt. Ze knipperde drie keer met haar ogen en fronste haar voorhoofd. Bezorgd. Verontrust. Vreemd onzeker voor haar doen. 'Je thee wordt koud,' zei ze toen.

'Geef niet,' zei ik, en ik dronk mijn kom leeg.

Luitenant Tisarwat wilde al dagen terug naar Station Athoek. We waren nog maar iets langer dan twee weken in het stelsel, maar ze had er al vriendinnen en relaties. Bijna vanaf het moment dat ze voet op het station zette, had ze gehengeld naar een soort bestuurlijke invloed. Wat nauwelijks verbazing mocht wekken, in aanmerking genomen dat Tisarwat een tijdje niet Tisarwat was geweest maar Anaander Mianaai. De heer van de Radch had de ongelukkige zeventienjarige luitenant zodanig aangepast dat ze niet meer was dan een aanhangsel van haarzelf, het zoveelste segment van de heer van de Radch. Eentje dat ik niet als Anaander zou herkennen, hoopte ze, dat op mij kon letten en *Genade van Kalr* in de hand kon houden. Maar

ik had haar wel herkend en de implantaten verwijderd die Tisarwat aan de heer van de Radch hadden gekoppeld. En nu was ze iemand anders, een nieuwe luitenant Tisarwat, met de herinneringen (en mogelijk een paar trekjes) van de oude, maar ook iemand die een aantal dagen de machtigste persoon van de Radch-ruimte was geweest.

Ze stond bij de sluisdeur op me te wachten. Zeventien, niet echt lang, maar met dat slungelige van sommige zeventienjarigen die nog niet helemaal in hun lichaam zijn gegroeid. Ze was nog slaapdronken, maar elk haartje zat op zijn plaats en haar donkerbruine uniform was onberispelijk. Bo 9, die al aan boord van de shuttle was, had haar jonge luitenant nooit in een andere toestand haar hut uit laten komen. ‘Vlootkapitein,’ zei Tisarwat met een buiging. ‘Dank u dat u me mee wilt nemen.’ Haar lila ogen, een overblijfsel van de oude Tisarwat, die grillig en lichtzinnig was geweest en vermoedelijk haar eerste wedde had gebruikt om de kleur van haar irissen te veranderen, stonden ernstig. Daarachter was ze oprecht blij, en een beetje opgewonden, ondanks de medicijnen die de arts van *Genade van Kalr* haar had gegeven. De implantaten die de heer van de Radch had geïnstalleerd, hadden niet goed gefunctioneerd en, zo vermoedde ik, blijvende schade aangericht. Mijn overhaaste verwijdering van die implantaten had dat probleem deels verholpen, maar mogelijk nieuwe problemen veroorzaakt. Dat, in combinatie met haar sterke, en volkomen begrijpelijke, ambivalentie ten opzichte van Anaander Mianaai, met wie ze mogelijk nog een stukje identiteit deelde, leidde tot een vrijwel onophoudelijke emotionele stress.

Al voelde ze zich vandaag goed, voor zover ik het kon zien. ‘Geen dank, luitenant.’

‘Heer.’ Ik zag dat ze iets ter sprake wilde brengen voordat we aan boord van de shuttle gingen. ‘Stelselgouverneur Giarod vormt een probleem.’ Stelselgouverneur Giarod was aangesteld

door hetzelfde gezag dat mij naar Athoek had gestuurd. In theorie waren we bondgenoten in de strijd om het stelsel veilig en stabiel te houden, maar ze had nog maar een paar dagen geleden informatie doorgespeeld aan mijn vijanden, en dat was bijna mijn dood geworden. En hoewel het mogelijk was dat ze dat toen niet had beseft, moest ze het nu wel weten. Toch had ze er niets over gezegd, geen uitleg, geen verontschuldiging, geen enkele erkenning. Alleen die bijna respectloze oproep om naar het station te komen. ‘Op een gegeven moment,’ vervolgde Tisarwat, ‘zullen we een nieuwe stelselgouverneur moeten hebben, denk ik.’

‘Ik betwijfel of Paleis Omaugh ons die op korte termijn gaat sturen, luitenant.’

‘Nee, heer,’ zei Tisarwat, ‘maar ik zou het kunnen doen. Ik zou gouverneur kunnen worden. Ik zou er goed in zijn.’

‘Ongetwijfeld, luitenant,’ zei ik droog. Ik keerde me om, klaar om me over de grens tussen de kunstmatige zwaartekracht van *Genade van Kalr* en het ontbreken ervan in de shuttle heen te duwen. Ik zag dat Tisarwat, hoewel ze geen krimp gaf, gekwetst was door mijn reactie. De pijn werd gedempt door de medicatie, maar was er wel.

Aangezien ze was wie ze was, moest ze weten dat ik erop tegen zou zijn dat ze zich opwierp als stelselgouverneur. Ik leefde alleen nog omdat Anaander Mianaai, de heer van de Radch, dacht of hoopte dat ik een gevaar zou kunnen vormen voor haar vijand. Maar Anaander Mianaais vijand was zichzelf, natuurlijk. Mij maakte het niet zoveel uit welke factie van de heer van de Radch als overwinnaar uit de bus kwam; wat mij betrof waren ze allemaal één pot nat. Ik zag haar net zo lief totaal vernietigd. Een streven dat mijn vermogens ver te boven ging, maar ze kende me goed genoeg om te weten dat ik haar, in al haar verschijningsvormen, zo veel mogelijk schade zou toebrengen. Ze had de ongelukkige luitenant Tisarwat

gekaapt om dicht genoeg bij me te komen om die schade zo veel mogelijk te beperken. Dat had Tisarwat zelf zo ongeveer tegen me gezegd, kort nadat we op Station Athoek waren aangekomen.

En nog maar een paar dagen geleden had Tisarwat zelf gezegd: *Begrijpt u wel, heer, dat we allebei exact doen wat zij wil?* Die zij was Anaander Mianaai. En ik had geantwoord dat het niet zo vreselijk belangrijk voor me was wat de heer van de Radch wilde.

Ik draaide me weer om. Legde mijn hand op Tisarwats schouder en zei, iets vriendelijker: 'Laten we eerst deze dag zien door te komen, luitenant.' Of zelfs de komende weken of maanden of nog langer. De Radch-ruimte was groot. Het gevecht dat woedde in de provinciale paleizen zou ons hier op Athoek morgen kunnen bereiken, of over een week, of over een jaar. Het kon ook met een sisser aflopen en hier nooit aankomen, maar daar ging ik niet van uit.

We spreken vaak achteloos over afstanden binnen een enkel zonnestelsel: we zeggen dat een station dicht bij een maan of een planeet ligt, dat een poort zich vlak bij het belangrijkste station van een stelsel bevindt, terwijl die afstanden in feite honderdduizenden, zo niet miljoenen kilometers beslaan. En een randstation van een stelsel zou op honderden miljoenen of zelfs miljarden kilometers van die poorten kunnen liggen.

Een paar dagen eerder was *Genade van Kalr* echt dicht bij Station Athoek geweest, gevaarlijk dicht, maar nu was ze alleen in betrekkelijk opzicht dichtbij. We zouden een hele dag in de shuttle zitten. *Genade van Kalr* kon haar eigen poorten genereren, stukken afsnijden in de gewone ruimte, zodat we er veel sneller hadden kunnen zijn, maar een poort openen vlak bij een druk station droeg het gevaar in zich van een botsing met wat zich ook maar op je pad bevond wanneer je uit die

poort kwam. Schip had het gekund, had het kortgeleden zelfs nog gedaan, maar voorlopig was het veiliger om de shuttle te nemen, die al te klein was om zijn eigen zwaartekracht te genereren, laat staan zijn eigen poort. Gouverneur Giarods probleem, wat het ook mocht zijn, zou moeten wachten.

En dat gaf mij ruim de tijd om na te denken over wat ik op het station zou kunnen aantreffen. Beide facties van Anaander Mianaai (aangenomen dat het er maar twee waren, wat misschien geen veilige aanname was) moesten er hun zaakwaarnemers hebben, maar die zouden geen van allen deel uitmaken van het leger. Kapitein Hetnys, die vijand van me aan wie stelselgouverneur Giarod zo lichtvaardig informatie had doorgespeeld, lag ingevroren in een suspensiecapsule aan boord van *Genade van Kalr*, samen met al haar officieren. Haar schip, *Zwaard van Atagaris*, beschreef een baan ver van Athoek zelf, haar motoren offline, haar ingelijfd en allemaal opgeslagen. *Genade van Ilves*, het enige andere oorlogsschip in het stelsel naast *Zwaard van Atagaris* en *Genade van Kalr*, inspecteerde de randstations, en de kapitein leek tot nog toe gehoor te geven aan mijn order daarmee door te gaan. De stations- en planeetbeveiliging waren de enige overgebleven gewapende dreiging, maar 'gewapend' betekende in dit geval een stroomstootwapen. Wat niet wilde zeggen dat Beveiliging géén dreiging zou kunnen vormen, want dat kon wel degelijk, vooral voor ongewapende burgers. Maar niet voor mij.

Iedereen die beseftte dat ik haar factie van de heer van de Radch niet steunde, zou zich alleen met politieke middelen tegen me kunnen keren. Het zou dus politiek worden. Misschien moest ik een voorbeeld nemen aan luitenant Tisarwat en het hoofd Stationsbeveiliging te eten vragen.

Kalr 5 was nog op Station Athoek, samen met 8 en 10. Het station was al overbevolkt geweest voordat het Onderpark overstroomde en geëvacueerd moest worden, en er waren niet

genoeg bedden voor iedereen. Mijn Kalrs behielpen zich met kratten en pallets aan het eind van een doodlopende gang. Op een van die kratten zat burger Uran stilletjes maar vastbera- den Raswar werkwoorden te vervoegen. De Ychana op Station Athoek spraken voornamelijk Raswar, en onze burens op het station waren voornamelijk Ychana. Het was makkelijker ge- weest als ze naar de medische afdeling had willen gaan om de basisprincipes onder invloed van medicijnen te leren, maar dat had ze pertinent geweigerd. Uran was het enige niet-militaire lid van mijn kleine huishouding, amper zestien, geen familie van mij of wie dan ook op *Genade van Kalr*, maar ik had de verantwoordelijkheid over haar gekregen.

5 stond bij haar, ogenschijnlijk druk bezig met theezetten voor Urans leraar, die er binnen een paar minuten zou zijn, maar in feite om op haar te letten. Een paar meter verderop schrobden Kalr 8 en 10 de vloer van de gang, die er al een stuk minder groezelig uitzag dan eerst en opvallend minder grauw dan achter de provisorische grens van mijn huishouding. Ze zongen onder het werk, zachtjes, want achter de nabije deuren sliepen burgers.

Jasmijn bloeide

In de kamer van mijn lief

De ranken kronkelden om haar bed

De dochters hebben gevast en hun hoofd kaalgeschoren

Over een maand zullen ze weer naar de tempel gaan

Met rozen en camelia's

Maar ik zal tot het eind van mijn bestaan

Genoeg hebben aan het parfum van jasmijnbloemen

En verder niets

Het was een oud lied, ouder dan 8 en 10 zelf, ouder, waar- schijnlijk, dan hun grootmoeders. Ik herinnerde me nog dat

het nieuw was. In de shuttle, waar 8 en 10 me niet konden horen, zong ik met ze mee. Zachtjes, want Tisarwat zat vastgegespt in haar stoel naast me te slapen als een roos. De shuttlepiloot hoorde me echter wel, en het deed haar genoegen. De plotselinge reis terug naar het station en wat ze had gehoord over de boodschap van gouverneur Giarod hadden haar niet lekker gezeten, maar als ik zong, was alles zoals het moest zijn.

Op *Genade van Kalr* lag Seivarden te dromen. Haar tien Amaats sliepen ook, dicht bij elkaar in hun kooien. De Bodecade (onder leiding van Bo 1, aangezien Tisarwat bij mij in de shuttle zat) was net opgestaan en ragde gedachteloos het ochtendgebed af (*De bloem van rechtvaardigheid is vrede. De bloem van fatsoen is schoonheid in gedachte en daad...*).

Niet lang daarna kwam Arts terug van de wacht en trof luitenant Ekalu in de piepkleine decadekamer met de witte wanden, waar ze naar haar avondeten zat te staren. 'Gaat het wel?' vroeg Arts, die naast haar ging zitten. De Etrepa-bediende zette een kom thee voor haar op tafel.

'Ja, heer,' jokte Ekalu.

'We dienen al heel lang samen,' zei Arts. Ekalu, in verlegenheid gebracht, keek niet op en zei niets terug. 'Voordat je werd bevorderd, zou je steun hebben gezocht bij je decadegenoten, maar dat kan nu niet meer. Ze zijn nu van Seivarden.' Voor mijn tijd – ik was gekomen nadat de vorige kapitein van *Genade van Kalr* was gearresteerd wegens hoogverraad – was Ekalu Amaat 1 geweest. 'En je zult wel het gevoel hebben dat je niet naar je Etrepa's kunt gaan.' De Etrepa die Ekalu bediende, stond onverstoorbaar in een hoek van de kamer. 'Genoeg andere luitenants zouden dat wel doen, maar die zijn niet opgeklommen uit een decade, hè?' Ze voegde er niet aan toe dat Ekalu bang zou kunnen zijn haar gezag te ondermijnen bij scheepsmakkers die haar jaren als eenvoudig soldaat hadden

gekend. Ze voegde er niet aan toe dat Ekalu aan den lijve had ondervonden hoe oneerlijk het was om troost of emotionele steun te verlangen van de soldaten die onder haar dienden, hoe ongelijkwaardig de relatie was. 'Ik geloof dat jij de eerste bent die het voor elkaar heeft gekregen, opklimmen vanuit een decade.'

'Nee,' zei Ekalu met vlakke stem. 'Dat was de vlootkapitein.' Ze doelde op mij. 'U wist het de hele tijd al, zeker?' Dat ik een segment was, niet menselijk, bedoelde ze.

'Is dat het probleem dan?' vroeg Arts. Ze had de thee die de Etrepa voor haar had neergezet niet aangeraakt. 'Dat vlootkapitein de eerste was?'

'Nee, natuurlijk niet.' Ekalu keek op, eindelijk, en even flikkerde er iets over haar uitdrukkingloze gezicht, maar het was meteen weer weg. 'Waarom zou het?' Ik wist dat ze de waarheid sprak.

Arts gebaarde onverschilligheid. 'Sommige mensen zijn jaloers. En luitenant Seivarden is... erg verknocht aan vlootkapitein. En luitenant Seivarden en jij...'

'Er is geen reden om jaloers te zijn op vlootkapitein,' zei Ekalu laconiek. Dat meende ze ook. Je zou het als een belediging kunnen opvatten, maar ik wist dat ze het niet zo bedoelde. En ze had gelijk. Het sloeg nergens op om jaloers op mij te zijn.

'Zulke dingen,' merkte Arts droog op, 'hoeven niet altijd een reden te hebben.' Ekalu zei niets. 'Ik heb me wel eens afgevraagd wat er door Seivarden heen ging toen ze ontdekte dat vlootkapitein een segment was. Niet eens menselijk!' En toen, in een reactie op iets wat vrijwel onmerkbaar over Ekalu's gezicht flitste: 'Maar ze is het niet. Dat zal vlootkapitein je zelf vertellen, lijkt me.'

'Wilt u vlootkapitein dan een segment noemen in plaats van een persoon?' vroeg Ekalu tartend. En wendde toen meteen haar

blik af. 'Mijn nederige excuses, Arts. Het staat me gewoon niet aan.'

Doordat ik kon zien wat Schip zag, zag ik Arts' weifelende reactie op Ekalu's uitgesproken vormelijke verontschuldiging, op Ekalu's plotselinge poging haar gebruikelijke vulgaire accent te onderdrukken. Maar Arts kende Ekalu al een hele tijd, en het grootste deel van die tijd was Ekalu een 'tientaller' geweest, zoals Arts de decadeleden noemde. 'Volgens mij,' zei Arts, 'denkt Seivarden te begrijpen hoe het is om een verschoppeling te zijn. Ze heeft in elk geval geleerd dat je dat kunt worden, ook al kom je uit nog zo'n goede familie, zijn je manieren nog zo onberispelijk en duidt alles erop dat Aatr je een leven vol geluk en overvloed heeft toebedeeld. Ze heeft geleerd dat het mogelijk is dat iemand die zij heeft veronachtzaamd en verworpen haar respect toch zou kunnen verdienen. En nu ze dat heeft geleerd, verbeeldt ze zich dat ze jóú begrijpt.' Ze kreeg nog een inval. 'Daarom wil je niet dat ik zeg dat de vlootkapitein niet menselijk is, hè?'

'Ik ben nooit een verschoppeling geweest.' Tisarwat articuleerde nog steeds zorgvuldig in een poging net zo te praten als Arts. Of zoals Seivarden. Of zoals ik. 'En ik zei toch dat het goed met me ging?'

'Dan vergis ik me,' zei Arts zonder een spootje rancune of sarcasme in haar stem. 'Neem me niet kwalijk, luitenant.' Het was vormelijker dan nodig tegen Ekalu, die ze al zo lang kende, die al die tijd haar patiënt was geweest.

'Natuurlijk niet, Arts.'

Seivarden sliep nog. Zich niet bewust van de frustratie van haar medeluitenant (en geliefde). Zich niet bewust, vreesde ik, van de welwillendheid van Schip. Van de sterke genegenheid van Schip, zo begon ik te vermoeden. Er waren allerlei dingen die Schip zonder aarzelen openlijk uit zou spreken, maar dat nooit, daar was ik zeker van.

Naast me in de shuttle mompelde Tisarwat iets en bewoog, maar ze werd niet wakker. Ik richtte mijn gedachten op wat ik op Station Athoek zou kunnen aantreffen, en wat ik eraan zou moeten doen.